

ישי בכנס לוחמי סוללה ג', 2013

כשהשתחרר ישי עטיה מהשירות הסדיר בחודש אוגוסט 1973, הוא כבר ידע מהן תוכניותיו לעתיד. כחבר בגרעין הנח"ל שמשק היעד שלו היה מושב רמת מגשימים שבגולן, הוא שב למשק לתקופת עבודה בענפי החקלאות. אחרי החגים, הוא התעתד לצאת לשנתיים חופש מהמשק, ולפנות ללימודי ארץ ישראל במסגרת "מכון אבשלום".

את השירות הצבאי הסדיר עשה ישי במסגרת הנח"ל, אך בעוד רבים מהנחלאים שירתו בנח"ל המוצנח – ישי עם קבוצה מחבריו עברו הסבה לחיל התותחנים. הכלי אותו למדו להפעיל היה תותח מתנייע (תומ"ת) M107 – תותח בקוטר 175 מ"מ, בעל טווח ירי גדול, שנקלט בצה"ל בתחילת שנות ה-70. התותח, שכינויו בצה"ל היה "רומח", דרש צוות גדול יותר מאשר התותחים הקודמים שהיו בגודל, ולכן נוצר חוסר בכוח אדם – חוסר אותו השלימה סוללת הנחלאים. כך צוותו ישי וחבריו לגדוד התותחנים מילואים 647 עוד בזמן שירותם הסדיר.

מספר ישי: "מראש השנה כבר לא הייתי ברמת מגשימים. יום כיפור תפס אותי בבית ההורים בירושלים. לא הייתי לבית לראות את הצו שהדביקו לנו על הדלת, רק במוצאי החג ראיתי שנקראתי להתייצב. בצאת החג, בשעה 23:00, התחלנו - כל אלה שנאספו בירושלים - בנסיעה לכיוון צריפין, שם היו הימ"חים של יחידת התותחנים אליה השתייכתי. הגענו לצריפין בערך ב-1:00, והתברר לנו שהגדוד הסדיר ששירת בסיני לקחו את הציוד שלנו, ואנחנו צריכים להגיע לרפידיים, לקחת את הציוד שלהם ולרדת לכיוון התעלה".

התומ"תים של גדוד 647 היו ביחידת מחסני החירום (ימ"ח) במחנה פילון ליד ראש פינה, אך גדוד התותחנים הסדיר 55 שהועלה בבהילות מסיני על מנת ליטול חלק במאמץ הבלימה של הפלישה הסורית בגולן - לקח את הכלים. כך מצאו את עצמם לוחמי גדוד 647 בבסיס רפידיים, שם החלו בתנועה על זחלים לכיוון התעלה, מרחק של כ-40 ק"מ.

"בטווח 10-15 ק"מ מהתעלה, הגענו לטווח אפקטיבי אל מערב התעלה, וכך בלילה שבין ראשון לשני התחלנו בפעילות מבצעית ולהשתתף בלחימה. כאיש צוות המרוחק מהחזית לא בדיוק ידעתי עד אחרי המלחמה מה בדיוק קורה, אילו כוחות פה ואילו כוחות שם, מה קורה במעוזים – רק שומעים קולות. קיבלנו כיווני אזימוט לירי, ואיך לכוון את הירי באמצעות זווית התותח וכמות חומר הנפץ ההודף, הרבה פרטים טכניים, אבל מעבר לתמונה כללית לא ידענו הרבה. נדמה לי שזה היה ציר עכביש". ישי נזכר במראה השאריות של הטנקים השרופים והתותחים השרופים של גדוד התותחנים הסדיר 329, שהותקף בידי מטוסי האנטר עיראקיים ונפגע קשות.

בחג שמחת תורה, 18/10/1973, יומיים לאחר שכוח החלוץ של אוגדת אריאל שרון צלח את תעלת סואץ, הוחלט להעביר גם את גדוד 647 לצידה המערבי של התעלה. היתה זו יחידת התותחנים הראשונה שהועברה לאדמת אפריקה, והסיבה היתה הטווח הגדול אליו היו מסוגלים תותחי הגדוד לירות. המטרה היתה השתקת סוללות טילי הקרקע-אוויר באמצעות ירי ארטילרי, ובכך לפנות את השמיים לפעילותם של מטוסי חיל האוויר.

גדוד 647 צולח את התעלה (ויקיפדיה)

סוללה ג' אליה היה שייך ישי התמקמה בשדה תירס, שהיה מוקף בתעלות השקיה. שם הקוד של האתר היה "יורק ב-1". מפקד הסוללה, דני ברנהיים, הכין עמדות חליפין – זהו הנוהל בתותחנים, על מנת למנוע מצב בו האויב יאכן את מיקומה של הסוללה וינחית עליה הפגזה נגד סוללתית (נ"ס). הסוללה החלה לירות לעבר סוללות טילי קרקע-אוויר ולסייע לשריון ולצנחנים. מי ששימש כקצין עמדת תותחים (קע"ת) של הסוללה, עופר נאמן, טוען שהסוללה לא קיבלה אישור לדלג לעמדות החליפין, למרות בקשות חוזרות ונשנות. "היתה זאת טעות גדולה", מסכים ישי.

בשבת, בשעה 3:00 לפנות בוקר, נורה לעבר הסוללה מטח קטיושות אימתני. "אש תופת", מגדיר אותה ישי. "באיזה שלב מצבור תחמושת התחיל לעלות באש, ומשם האש החלה להתפשט לעבר

זחלילות 'אלפא' שנשאו את התחמושת, ואלה החלו להתפוצץ. קשה לי להיזכר היום בדיוק, אבל כולם רצו לכיוון התעלות על מנת למצוא מחסה ככל האפשר מהתחמושת המתפוצצת. הבנו שיותר לא נשתמש בתותחים ובתחמושת, והמחשבה היחידה היתה להיחלץ מהמקום הזה. תוך כדי ריצה לתעלה, נפלה קטיישה לידנו. היינו שלושה אנשים: דני מפקד הסוללה היה ראשון, הוא חטף את רוב הרסיסים ומת במקום. אחריו היה עוד חבר שלי שחטף רסיס ברגל, ואני הייתי אחרי שניהם – הם עצרו בגופם את כל הפגיעה, ובי לא פגע כלום. ממש לא הרגשתי אפילו שריטה – כלום, שום דבר."

גדוד 647 בפעולה באפריקה

בתעלת המים בה מצאו מחסה, חבש ישי את חברו הפצוע בתחבושת אישית שמצא. כלי הרכב התפוצצו בזה אחר זה, פצועים רבים שכבו על האדמה הבוצית בכל פינה, ומסביב שררו פניקה ובלבול. הצנחנים ששהו על הרמפה ממול היו בטוחים שאיש לא נותר בחיים. הלוחמים שלא נפגעו והפצועים קל היו חייבים להתעשת במהירות, ולטפל בפצועים. אחד המטפלים היה ישי: "לא הייתי חובש בהכשרה, אבל בתור חייל סדיר היה לי עוד איזה זכרון של שיעורי עזרה ראשונה, איך לעשות חבישות וכדומה. חיפשתי וקראתי בקול: למי יש תחבושת? למי יש תחבושת?"

חמישה מלוחמי הסוללה נהרגו בהפגזה הנוראית, ביניהם דני ברנהיים – המפקד, שהותיר אחריו אישה ותינוקת. לא פחות מארבעים ושישה מלוחמי הגדוד נפצעו ופוננו. כשעלה הבוקר, פנה ישי לחפש מה נותר מצידו האישי, שהיה על זחלילית 'אלפא' שעלתה באש. "מה שנשאר זה רק התפילין שלי שהיו בתוך ארגז תחמושת עשוי מתכת, וזה היה הדבר היחיד ששרד את השריפה."

אנדרטה לזכר חללי סוללה ג', מחנה נתן

שרידי הגדוד חצו לצד המזרחי של התעלה, שם צוידו מחדש, והושלמה מצבת כוח האדם. "לאחר 3-4 ימים של התארגנות חזרנו למערב התעלה והתקדמנו לכיוון ג'בל עתקה, שם שהינו עד השחרור בפורים. בערב שושן פורים בשעה 22:00 הגעתי לקריאת המגילה בבית אבי. בזה נגמר הפרק של מלחמת יום כיפור, אבל אחרי פסח קיבלנו צו חדש, ומשבועות עד ראש השנה שוב הייתי במילואים. את שנת הלימודים הזאת כבר הפסדתי..."

לאחר המלחמה, החליט אלוף פיקוד הדרום לציין לשבח לא פחות משבעה מלוחמי סוללה ג'. הם זומנו לראיון בבית השריון בתל אביב, לקראת חלוקת האותות. על פי הרישומים בארכיון צה"ל, טוראי ישי עטיה היה אחד מהם. הוא לא הופיע לראיון, ולא קיבל את הצל"ש. למעשה, ישי (שבינתיים נשא לאישה את בת-שבע ויחד החליפו את שם משפחתם לגלעד) מכחיש את העניין עד היום: "הסיפור של הצל"ש – לא היה ולא נברא. לא היה דבר כזה. הסיפור על הטיפול בפצועים התגלגל, זה קצת הצית דמיון לאנשים, אבל לא היה משהו..."

מקורות:

ראיון עם ישי גלעד

"הם היו כמו הגורים שלי, ואני הייתי הלבאי שלהם" – סיפורו של סמ"ר (מיל.) ששון ערבה, רועי

עמוס, במחנה 4/3/11, בתוך אתר הגבורה www.gvura.org

"הגדוד כבר אינו קיים – אבל הקשר אינו ניתק", רס"ן (מיל.) סימן טוב שגיא, חדשות חיל התותחנים,

19/2/14